

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre . . . 3 " — "
 Negyedévre 1 " 50 "
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petsor 5 kr.
 Nyilttérben . . . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésnél . . . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
 Főtc. 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pérzek hirdetések és reclamatiók ide intézendők.

Előfizetési felhívás.

Lapunkat időközben inditva meg, e miatt az előfizetési idő is csakán maradt, miután a félév november hó 14-én az 52-ik számmal lejár. — Az előfizetés rendbehozatala végett tehát a csakán maradt egy és fél havi időtartamra kiegészítéssel új előfizetést nyitunk: November 15-dikétől December végéig . . . . . 75 kr.

Egy negyedév hozzácsatolásával . . . . . 2 fr. 25 kr.

Félév hozzácsatolásával 3 fr. 75 kr.

Előfizetések eszközlésére legcélszerűbb a postautalványokat használni.

A „Haladás“ kiadóhivatala.

A bagatell ügyek.

Ma holnap törvényé válandó egy oly új intézkedés, a mely az igazság szolgáltatásban, illetőleg annak alsóbb régióban változtatást hozand be. Ez a kisebb tiszta követeléses ügyeknek ellátása, vagyis a bagatell ügyek.

Ezentul tehát a 100 frt illetőleg 30 frton aloli tiszta követeléses ügyeket a szolgabírák, városi tanácsok, községi elöljáróságok, illetőleg békébirák fogják ellátni.

Mi elvileg az egész intézményt nem helyeseljük, visszaesést látunk az által igazság szolgáltatási életünkben. — Midőn az igazság szolgáltatást egy önálló, független és elmozdíthatlan bírói kar által ohajtottuk elláttatni, a mely összeköttetésekben érdekeken felül álván, minden melék tekintet nélkül hozhatja ítéleteit, visszaesésnek látjuk hogy az igazság szolgáltatás egy része, még pedig nagy része, ujlag választott közigazgatási tisztviselőkre bizassék.

S mi tette ezt szükségessé? A bíróságok tuhalmazottsága? Ezt constatálva nem látjuk, mert személy szaporítással e bajon segíteni lehetett volna.

Az igazság szolgáltatás gyorsítása? Azt hisszük, hogy ezt nem fogjuk elérni, oly tisztviselővel, kik a szoross közigazgatási ügyek mellett, katonai sorozási, közegészségi, közoktatási, adókezelő illetőleg behajtó, közlekedésügyi vagyis utesínáltató s isten tudja még mi című és foglalkozásu hivatalnokai a törvényhatóságnak, és e mellett, a takarékosság mindenütt a legesekélyebb létszámukat kényszerített megállítani.

Már pedig a bagatell ügyek nagyobb felét teszik ki a járásbírók által ellátott ügyeknek, mely járásbírók szakképzett egyénekkel

s kellő számu segédszeméllyel vannak ellátva — és tulterheltségökről panaszt eddig még nem hallottunk.

De mind ez már késő! Most a törvény foganatosítása fog előttünk állani. Feladatunk tehát az, hogy miután az általános tisztújítások ugy is most ejtetnek meg, nagy figyelemmel legyünk a közigazgatás e majdnem legfontosabb ágára, s oly egyéneket válasszunk illő helyekre, kikhez teljes bizalmunk lehet, hogy feladatuknak szakértelemmel, kellő tapintattal és buzgósággal meg fognak felelni.

— A képviselőház közigazgatási bizottsága tegnapi ülésében tárgyalás alá vette a megyei mérnöki állomások megszüntetéséről szóló tvjavaslatot. Mocsáry Lajos nem fogadja azt el, mert a megyei autonomia megsebesítését látja benne. Földváry Mihály elfogadja a javaslatot, nem osztván előtte szóló nézetét, mert a megyei közigazgatási bizottságok rendelkezhetni fognak az állampolitikai hivatalokkal. Tisza miniszterelnök megjegyzi, hogy a megyék is ily véleményben voltak, s a közelebből megürült mérnöki állomásokat nem is töltötték be. Erre a javaslat elfogadtatott, s a bizottsági jelentésnek a ház elé terjesztésével Pulay előadó bizott meg.

— A Magyarországon lefoglalt vasuti sinekre vonatkozó interpellációra Chlumeczy osztrák miniszter tegnap adván meg a választ, az osztrák képviselőház zajos derűtséggel fogadta a miniszter válaszában azon passusát, melyben mondá, hogy a sinek mind hadi dugáru lefoglaltak, de mielőtt azokat Oláhország a maga számára reklamálta, szabadon bocsátattak. — Így fejezte ki az osztrák miniszter azt, hogy Oláhország nem tekitetik hadviselő félnek. — De tény marad mégis az hogy az oroszok a Törökország elleni háboru céljaira használják fel a sineket.

— A diplomaciai lépések a ketleti kérdésben, újabb tudósítások szerint, ismét egészen megszüntek; az európai diplomacia megint „várakozó“ állást foglal el várán, mikor ronthat ismét valamit. Egyelőre még nincs erre alkalom, a fegyver beszél továbbra is és Londonból érkező sürgönyök szerint az angol kormány a legújabb ázsiai események után tartott nagy tanácskozásban is azt határozta, hogy a be nem avatkozás politikája folytatandó. — Az a hír, mintha a Szulina-torkolat semlegesítése fölött folyának diplomaciai tárgyalások, szintén alaptalan. Ilyféle kísérlet talán történt, de sehol sem talált visszhangra, mert már elkésett; Oroszország a dunai torkolatba elsüllyesztett hajokkal és kötömegekkel a folyót annyira tönkre tette, hogymár jobban nem lehet s a semlegesítés többé nem használ; ellekezőleg, fentartandó azon elv, hogy Oroszország köteles a háboru befejeztével a Dunát ismét hajózhatóvá tenni.

Egy kis rendreutasítás.

A „Telegrafulu Románu“ban egy kolozsvári levelező megámadja azon cikkünket, melyet a román iskolák ügyében a metropoliták és sajtó figyelmébe ajánlottunk.

Soha idétlenebb okoskodással szemben nem állottunk s a mennyiben cikkíró beismeri, hogy a román tanügygel szemben a hivatottak roppant részvétlenséget tanúsítanak; hogy az egyházi közegek hazudnak felfelé a tanügy rovására, s hogy román iskolák felett a metropoliták kellő felügyeletet nem tanúsítanak, ezen beismerések mellett tovább okoskodni az ügy érdemében felesleges.

Nem is ezért szólalunk fel, hanem egy goromba fogás ellen, ama cikkünket ugyanis egy oly férfi tulajdonának mondja, a ki nekünk a Telegraful szerkesztéséhez.

Ha egy kis notiója van ugy a Telegrafulu szerkesztőségének, mint a kolozsvári fogadatlán prokátorának a journalistikai szabályokról tudhatná, hogy a névtelenül megjelent cikkek a nyilvánosság előtt, a lap szerkesztősége által írottaknak tartatnak s azoknak más gazdát keresni s azt még meg is nevezni oly gorombaság, a minő csak a Telegrafultól telhetik ki. —

Vajon mit mendona hozzá a Telegrafulu, ha névtelen cikket ellenünk, melyben a legfeketébb rosakarát tételeztetik fel a kormány részéről a román tanügy iránt Dr. Szilassy Gergely egyetemi tanár, vagy épen Román Miron érsek tulajdonának állítanak? Mi nem tesszük ezt, viszont megköveteljük, hogy ebbeli jogaink minden tekintetben respectáltassanak.

A midőn tehát a Telegraful reverendás szerkesztőségnek annak gymnazista levelezőjének „hátrább az agarokkal“ figyelmeltetést a homlokára sűtjük — tartsa meg az illem szabályait, ha kívánja, hogy velle, mint tisztességes lapossal szóba álljunk, ellenkező esetben tőlünk mind üzheti impertinentiáit.

(—)

A csataterőről.

Az európai harcztérről fontos hírt, többet: fontos eseményt jelez egy távirat. Mehemed Ali, ki a herzegovinai és boszniai csapatok parancsnokává nevezetett volt ki, s már el is indult rendeltetése helyére, utközben azon parancsot kapta, hogy maradjon Sofában s vegye át az ott összevont csapatok vezérletét.

Ha e hír való, ugy azon bizalomnál fogva, melylyel Mehemed Ali hadvezéri tehetsége iránt viseltünk, azt tartjuk, hogy a bolgárországi hadjárat forduló ponton áll.

Örményországból azt jelentik, hogy Mukhtár pasa a hétfői ütközet után Erzerumban megfelelő helyőrséget hagyva visszavonult Trapezunt felé Erzingánba, hol mindenféle szükséglet bőségekben van, s hová rövid idő alatt segélycsapatok fognak érkezni. Egy más hír szerint Mukhtár Erzerumba vonult vissza.

A Sipkaszorosból és a Lom mellől csak jelentéktelen hírek érkeztek. Az

előbbi helyen ágyuzás és puskázás folyik, s a törökök nagy veszteséget okoztak az oroszoknak az által, hogy utóbbiaknak fahordással foglalkozó esapataira lödöztek. A Lom mellől pedig azt jelentik, hogy nem igaz, mintha Szulejman pasa visszavonult volna Razgrad környékére, hanem még most is a hadikő-kaczelevői vonalat tartja megszállva.

Mint a „Golosz“ írja, június 16-ikától okt. 1-jéig 22.639 beteg és 18.910 sobesült ment Jaszín keresztül. Erre az új „Presse“ azon megjegyzést teszi, hogy mivel az ugyanazon időszaki veszteséget az orosz hivatalos adatok 62.000 emberre teszik halottak és sebesültekben, így az összes veszteség legalább is 84.639 emberre tehető, mi a Bolgár és Oláhországban maradt betegekkel vagy az ott meghaltakkal együtt meghaladja a 100.000-t.

Midhát pasa Mytilene szigetére utazott, miből azt következtetik, hogy rövid idő alatt haza hívják.

Hír szesint a portának már több hét óta czáfolhatatlan bizonyítékai vannak egy összeesküvésről, melynek középpontja állítólag Murad exszultán. Tegnapelőtt elfogatások történtek, mert kiderült, hogy az összeesküvés veszélyessé válik. Indirect uton kitűnt, hogy Murad nem részes az összeesküvésben, hanem igenis előkelő személyek az ő környezetéből orosz biztatás folytán. Az összeesküvés czélja pressiót gyakorolni a portára, hogy minél előbb engedjen Oroszország követeléseinek.

Konsztinápolyból segélycsapatok sietnek Orhánije felé. A Plevnába vivő utat minden áron elfoglalják. Ámbár Ozman basa bőven el van látva élelemmel: még téli ruhával, fehérneművel és takarmánnyal megrakott 3000 ökröszekérnek kell Plevnába bejutni.

Belgrádban a moratoriumot tegnap ujra meghosszabbították bizonytalan időre. — A belgrádi miliezdandár a határhoz indult.

Török lapok jelentése szerint Mukhtár basa szervezi Erzerum védelmét, melyet segélycsapatok által megerősített hadserege már megszállott, s mely bőven el van látva eleséggel.

Czéhrendszer és szabadipar.

II. A szabadipar előnye.

(Vége.)

Az ipar szabadság ökozza a forgalmat, a mennyiben minden iparos igyekszik tőkét nem hevertetni ok nélkül, hanem gyártmányait azonnal forgalomba viszi, hogy azt értékesítve azonnal új productióhoz foghasson. — Az így megindult gyors forgalom ellen a czéhrendszer védői azt szeretik lépten nyomon felhozni, hogy a gyors forgalom mellett az egyének egymás elnyomására törekednek. — Igaz hogy több egyén elesik a nagy versenyben, mert ma már nem áll fenn a czéhrendszer, hogy egyesek érdekeit védje a köz-hátrányra, de az is igaz, hogy csak a gyáva, képtelen és szédelőkre vár e bukás, míg az erélyes és számítani tudó iparos helyét mindig megállja.

Az ipar és szorgalom szabadsága volt eszközlője az iparosok szaporodásának s egyenletesebb elterjedésének. Ez ellen a czéh-

szor védői ismét azt hozzák fel, hogy bizonyos ponton annyira elfognak szaporodni az egyes forgalmképesebb helyeken az iparosok, hogy a megélhetést tulszaporodott számuk lehetetlenné teszi. — Ez állításnak éppen ellenkezője rejti az igazságot mert éppen a nagy forgalom a szülője annak, hogy az iparüzők mindeufelé szétszórjanak, újabb, meg újabb piacokat keressenek fel, ez eszközli, hogy az államok területén ott is felülsék műhelyeiket a hol ez előtt általán semmi ipar nem létezett. — Hisz éppen a czéhrendszer volt az, mely az iparosok költözködését, letelepedését ferde szabályaival gátolta a közhátrányra, míg az 1872 évi VIII. törvényezik az ipar önálló üzését bárhol megengedi. — És ezzel elesik az a nézet, hogy bizonyos helyeken az iparüzők tulszagos elszaporodása fogna bekövetkezni. — Az iparágak ily módon terjedése valóságos haszon, a menyiben eszközül szolgál a néptelenebb és elzárta helyek benépesítése és megnyitására.

Az ipar szabaddá tételével mondanunk sem kell, hogy a forgalom mennyire élénkült. — Bizonyosság arra az, hogy sok iparcikk oly nagy kelendőségnek örvend, hogy a kézzel gyártással ma már alig, sőt teljességgel nem is állítható elő a kellő mennyiségben. Ez eset önkényt eredményezte a gépek alkalmazását. — A gépeknek számtalan hasznai közül említené, hogy a productiót nagyban fokozzák, a terhes emberi és állati erőt nélkülözhetővé teszik. — A termelés gyorsabb lévén: gyorsabb a forgalom, ennek természetes következtése az, hogy a befektetett tőke is gyorsabban és jobban jövedelmez.

A kisebb iparosok igen sokat panaszkodnak a gépek ellen, de panaszuik alaptalan. — Először is: ha üzletkörüik nem oly kiterjedt, hogy gépek alkalmazását lehetséges tegye, álljanak társulatba azaz a közös érdek és cél elérhetése tekintetéből egyesüljenek s így a nagyobb tőke befektetés mindjárt lehetségessé válik. — Második ellenvetés — a mi valósággal áll is, — minden iparcikknek meg van a maga vásárló köre s a géppeli munka csak ott lehetséges, hol egyforma tárgyat rendkívüli mennyiségben kell előállítani. — Végtelen sok tárgy van és a mindennapi szükségletet fedező iparcikk, a melyet géppel nem készíthetni, ezeknek gyártása meg mindig a kis iparosra vár.

Hogy iparunk fejlett, bizonyossága annak az, hogy sok gyártmányért. — melyeknek nagyobb tömege szükségesebb — p. o. katonai felszerelések, hadi eszközök, gépek stb. ért minden lépés nyomon a külföldre szorultunk, onnan kellett sokszoros áron megvásárolnunk. Ma már a hazai ipar annyira fejlett, hogy képesek vagyunk a versenyt kiállani, nyitva a tér a pályázatra s a kormány is méltányolva a honi ipart a pályázatoknál annak előnyt nyújt.

Tekintsük továbbá, hogy a forgalmi és közlekedési eszközök miként állanak most p. o. utak, vasutak, hajózás, posta, távirat stb. Mindezek meglepő haladás képét tárják elénk, hatásuk minden irányban nyilvánul s mindezeket nem egyéb, mint a szabadiparral létrejött óriási forgalom hozta létre és tökélyesítette ennyire. — A gyors forgalom és jó szállító eszközök következtében az amerikai ipar termelvényei rövid idő alatt piacra jutnak. — Valyon olyak és oly számmal voltak azok, a czéhrendszer korában is? Világért sem! Valyon Amerikát nem a szabadipar tette nagyvá, valyon Anglia hatalmát és gazdagságát nem szabadiparának köszöni-e? Felüljelenek meg erre a czéhrendszer védők!

Fejtegessük-e, azt a fontos eseményt, hogy a szabadipar mennyire befoly a népek haladása és civilizációjára, a tudomány és szép művészetek minden ágaira, az egyéni jólét és vagyonszerzésre, a társadalmi rend fenntartására és

megszilárdítására? — És mik ezek? A nép ereje és életképességének bizonyítékai, az államok szilárd alapja és talpköve. — Mert csak az az állam lehet alapjában erős, melynek népe boldog, társadalma szilárd és fejlődése a korral együtt-halad!

Erre újból azt hozzák fel a czéhrendszer védői, hogy nálunk az ipar szabaddá tétele óta általán nagyobb a szegénység, mint volt a czéhrendszer korában. De ezen jó emberek nem gondolnak egyéb közös ügyes nyomoruságunkra, hanem mindennek a mi csak baj és nyomoruság, alapját az iparszabadságban szeretik keresni, pedig de hogy van az ott, e bajak és annak orvoslásáról már végtelenül sokat beszéltek és irtak, de az iparszabadságot még senkinek sem jutott eszébe ily baj gyanánt tekinteni. — Egy kevés látszólagos igazuk van, de a dolgok logikai következtetése azt is elenyészteti. — Széchenyi körülbelől azt mondja, hogy minden változásnál az állam vagy a társadalomban pillantnyi rázkodtatás áll be, a míg a dolgok kijelölt kerékvágásukba beléjutnak, de azután elenyészik és megszilárdul az új intézmény. — Ez megtörtént az új rendszerrel is s ez az a mitől sokan tán — agyongék — megijedtek, de már nincs mitől tartani többé. — Ez a dolgok természetes rendje. — Végtelen sok esetet lehetne eszerént még felsorolni a szabadipar mellett, de tovább fejtegetését sem a szükség már ma nem kívánja sem a tér-szűke nem engedi. — Külömben is a naponkénti számos jelenség e téren elég döntő adatul szolgál.

Még röviden említsük fel az ipar előmozdítására célzó számos intézményeket, a melyek felkarolását melegen kell, hogy ajánljuk iparosaink figyelmébe: ilyenek a szakegyletek, társulatok, vállalatok, kiállítások, iparos és szakiskolák stb. — Ezek fejtegetésére is ezután bővebben nem terjeszkedünk ki, — a mennyiben egy cikksorozatnak képezendi tárgyát.

Most már a döntő ítélet kimondását azokra bízom, a kik e cikket végig olvasni nem tartották érdektelenségnek. —

Szentkirályi J.

Levelezés.

Felvincz november 8-án 1877.

Tekintetes szerkesztő ur! A „Haladás“ 50-ik számában egy kérdést és felhívást L. S. levelező által olvastam a felvinczi magtár mikénti állásáról a melyben névszerént mint ellenőr Magyar György vagy Schissel Albert is felhívatik. — Kérem a tekintetes szerkesztő urat szíveskedjen becses lapjában felvilágosításul és magam igazolásul az alább írt nyilatkozatomat közre adni u. m. 1-sőt azt hogy tudtommal a felvinczi magtár kezelési ellenőre jelenleg sem Magyar György sem pedig Schissel Albert. — 2-szor alolirt volt ugyan kezelő gazda de 1869-be hogyan pedig L. S. levelező urnak bővebb felvilágosítással szolgálhassak rövid kivonatban bátor vagyok kimutatni az 1869-ben bezárt magtári számadásom vég eredményét u. m. az összes bejött buza és törökbuza

688 E. véka,
kölcsön adatott belőle 59 " "
maradt készlet 629 " "
ebből rendeltre eladtam 77 " "
maradt a magtárban — buza és törökbuza 542 E. véka.

a bejött 77 véka utáni pénzről levonva a kiadásokat maradt Cassa rest 4 f. 12 kr. Magamat szíves jó indulatába ajánlvam maradok a tekintetes szerkesztő urnak.

alázatos szolgálja

Schissel Albert.

Kettős gyilkos elítéltetése.

(A tordai törvényszék terméből, 1877. nov. 9-én.)

A tordai kir. törvényszék előtt Palkovits Imre bűnügyeinek végtárgyalása e hó 9-én folyt le.

A tettes alig 19-éves, hosszú, sovány alak; különben értelmes s előadása szabatos, a tényeket logikai rendben sorolja elő.

Született Pankotán 1859. November 6-án, atyja Palkovits János becsületes timár mester volt; a gyermek már 5 éves korában atyjától árván maradt; anyjával Aradra költöztek, a hol 4 polgári iskolai osztályt végezett; azután pléhes mesterségre adatott s itt fel is szabadult.

Szegeden Babarcsi Mihálynál 1876 szeptember havában segédkezett s már itt kezdte apróbb kihágásait, a melyek nagyobb bűntényekre vezették. Czeglédi Róziát Pesten 7 frtig meglopta, Uhlmán pléhes, és Jenei Mihály nevére hamis bizonyítványokat állított ki, Zimmer Jánost meglopta.

Budapestről, a mint haza tolonczolták volna Szent-Mihályfalva községe körül örétől megszökött s az Erdélyi részekbe jött Tordára. Weinberger Áronhoz szegődött. Weinberger hihetőleg ismerte az ifju multját, mert mindegyre azzal fenyegette, hogy haza kísérte s bizonyítványait ki nem adja. Az ifjunak pedig volt oka — bűntényeiért — haza nem menni, s megérlelődött agyában a gondolat, hogy gazdáját megöli s a bizonyítványokat tőle elveszi.

A véres tettet julius 2—3-ika közötti éjjelen hajtotta végre. — A bűnös egy szobában halt Weinbergerékkel, és egy Berta, nevű 4—5 éves leánykával. Midőn bizonyos volt abban, hogy minyan aluszak, 12 óra tájban felkelt, kinyitá az ajtót, és a már este előre kitett fejszét behozva, az arcczal felfelé fordult állapotban alvó férjet föbe ütötte oly erővel, hogy az magáról életjelet nem adott, mire a felébredt nő sújtotta föbe, ki az ágyba vissza rogyva, újból a férjét ütötte többször és mindig föbe.

Weinbergernére második ütést is mért, a fejsze éle nyeléből kiesett, mire annak nyelét használván fel, a nőt mellbe sebesítette meg, azután az ágyban lévő dunya és párnakkal igyekezett megfojtani, sőt a nő által hirtelen az ágy közelében lévő asztalról felvett bicskot kiragadván kezéből; azzal is testén több sértést és vágást eszközölt.

A tusakodás közben Berta nevű leányka is felébredt, reá is feje irányában a fejszével egy ütést tett azután az ágyba dobta. Miután meggyőződött, hogy mindenik élettelen, a kasztni fiokjából bizonyítványait, 4 arany gyűrűt és egy óra külső lapját eltulajdonítva — elmenekült.

Tordán senki semmit nem tudott az ifjuról. A kihallgatott legény társak csak annyit tudtak róla, hogy Budapesten Uhlmánál is segédkezett.

A rögtön tett intézkedések s Uhlmán kihallgatása folytán egész natiónaléja a bíróság rendelkezésére állott s így sikerült öt egy pár hét alatt Lugoson elfogni, külön rendőr kísérvén át Tordára.

Itt mindent bevallott; apróbb tolvajságait és esalásait szintén.

A végtárgyaláson elnökölt Dr. Damos Antal tszéki elnök; bírák voltak: Barabás és Sulutz Dénes; jegyző: Nagy Albert; ügyész Csekme Béla; védő: Nagy Imre ügyvéd.

Vádolni volt kit, de védeni nem. Minden ténye beismerésen alapult; minden tényénél a szándékosság, és eltökélt szándék tünt előtérbe — minden enyhítő körülmények nélkül, mellette csak fiatalága szólt.

A végtárgyalás folyama alatt, töredelmesség sem hangjából, sem arczáról nem nyilvánult, — mintha unta volna a dolgot s alig várta volna, hogy ítéletet nyerjen.

Az ítéletet meg is nyerte, mert a törvényszék félrevonulva egy negyedórai tanácskozás után vádlottat az ügyészi indítvány értelmében 20 évi súlyos börtönrre ítélte.

Fellebbezés egyik részről sem történt. Vádlottnak végkivánsága az volt hogy minél hamarabb „nagyobb Standba vigyék,“ kivánságának bizonyára eleget is tesznek.

A hallgatóság mely szép számmal volt jelen megütödvé ment el egy ily fiatal szív ily nagy megromlottságán.

A vizsgáló bírót pedig valóban megérdemlett díeseret illeti, hogy egy merőben ismeretlen bűnöst oly hamar kikutatott s az igazságszolgáltatás sorompói elé vezetve, lehetségessé tette elítéltetését.

Am-ludasi felsőbb népiskola ünnepélyéről.

(Nyáradai Dénes igazg. beszéde.)

Igen tisztelt közönség! Szabadjon nekem is egy pár szóval tolmácsolni azon édes örömet, mely ilyen ünnepélyre adott alkalmat, hol nemes ügybarátok közös érdekeltséggel egybegyűltek. — Mert nem kétkedem azon, hogy mindenki átne látná azon nagy előnyt mely Maros-Ludasnak és vidékének nyújtott egy felső népiskola megnyitása által. Feifogjuk s örvendünk Maros-Ludas e nagy haladásának mivel átlátjuk a nemes ezélt s a törekvést annak elérésére; s különösen én — ki szerencsés voltam igazgatását s vezetését elnyerhetni, — érzem hogy e romény csak ugy lesz elérhető, az öröm csak ugy lesz telyes, a siker akkor lehet biztosítva ha teszünk sokat önfeláldozással, önmegtagadással. Tesszük mondom, s még pedig annál inkább, mivel e kor az, hol a néptanítók, állásukért, tekintélyökért, s megélhetőségükért leg-többet küzdenek. —

Hogy miért kell éppen a néptanítóknak annyit küzdeniök állásukért, tekintélyökért s megélhetőségökért? ezt hogy megértésük; vissza kell térnünk a régi néptanítókra; kik voltak azok? Mennyire értettek hivatásukhoz, s hogyan teljesítették azt?

Jól tudjuk azt, hogy a legnehezebb pálya s a fáradság többnyire háládatlansággal fizettetett, s leginkább pedig az hogy a régiek szülők és gyámok még annyira sem fogták fel a nevelés és oktatás fontosságát, mint jelenleg, tehát elfogadtak bárkit is, ki kevesebb áldozatjukba, vagy költségükbe kerülhetett, s ki ajánkozhatott e silány fizetésű pályára mint egy egy megbukott diák vagy elcsapott hivatalnok, vagy talán éppen kiszolgált katona, kik aztán éppen egy körmökötényit sem értettek a paedagogiához, s ha értettek volna is hozzá kö-zülők, valjon volt alkalmuk és tekintélyük e pályához. Nem bizony, mert kény-szerűlve voltak, vagy az alsó néposztály közé vegyülni s velők czimboráskodni, vagy pedig a nagyobb urak tányér nyalojává lealjasulni.

Hová lett a tekintély, mivel minden tanítónak birnia kell? mikor az iskolamestert — régi elnevezés szerint — mindenki mulattatónak vagy talán komédiásnak nézte. —

Ezért kell a mostani néptanítóknak annyit küzdeniök, hogy az eltaposott tekintélyt a sárból ki emelhessek. — E kor az hol a népnevelés eszméje felkarolva van; tanfériak s ügybarátok támadnak, kik az eszmét valósítják. E pályára képzett egyének alkalmaztatnak, s éppen e kor képzett tanítóinak jutott osztályrés-zül, hogy magukat áttörjék az elfogultság szűkhorlátain, a tanítói tekintélyt biztosítsák, míg az előmert, tekintélyes, és becsült hivatallá nem lesz. —

Akkor aztán könnyebben elérhetjük a nemes ezélt; mi is más államok példájára sikeresebben neveltünk honpolgárokat és honlelányokat, szorgalmas kézmiveseket; földműveseket, tekintélyes családapákat és anyákat. Addig is vajmi

nehéz a cél elérése, pedig egy jó lelkiismeretes tanító mit meg nem teszen, ő nem csak a lezckék betanulásával foglalkozik, s nem szorítkozik csak a kijelölt tanórákra, hanem atyai gonddal figyel a gyermekek tehetségére, értelmük fejlődésére; szívök gondolatjuk irányára.
(Vége köv.)

Az erdélyrészi marhavész ötletéből.

Az erdélyi gazdasági egyesület a következő kérvényt intézte a nmlgu földmivelési miniszter urhoz:

Nmlgu miniszter úr! A jelenleg az erdélyi országrészben kitört keleti marhavész elodázhatlan köteletségévé teszi az erdélyi gazd. egyesület mely tisztelettel alólírott igazgató választmányának, hogy e szomorú csapás alkalmából legjobb meggyőződése szerinti javaslatait és nézeteit kifejtse és azoknak kegyes meghallgatását és figyelembe vételét Nmlgod bölcs belátásától remélje.

Mindenekelőtt elvitázhatatlan tény az hogy a jelenleg pusztító marhavész a törösvári m. kir. vesztégintézetnél az 1874-iki XX t. cz.-ben előirt törvényes vesztégelést kiállott marhákkal hurozoltatott be és ma már Seps-Szent-Györgyöt meghaladva, Brassóban, Illyefaiván Magyaróson és Höltevényben szedi áldozatait, mely tény az idézett törvény-cikk 11 §-ának hiányát világosan mutatja és elengedhetlenül követeli, vagy azt, mit még 1875 martius 1-éről keltezett és a mélyen tisztelt orsz. képviselő házhoz benyújtott — ezuttal is /- alatt tiszteletteljesen mellékelt — kérvényünkben tüzetes indokolással kértünk, hogy t. i. a szomszédos keleti tartományokból a kérdéső állatok behozatala teljesen tiltassék el; vagy, ha ezen kétségkívül mélyreható intézkedés ezuttal és rövid idő alatt foganatosítható nem volna, legalább és sürgősen azon törvényhozási módosítást, hogy teljes határozat rendeltesék el nem csak akkor, mint az idézett § mondja, ha a vész az ország meggjéjétől 8 mértföldnél kisebb távolságra uralg, hanem egyáltalában még akkor is ha a szomszédban a vésznek csak legkisebb nyoma van. E teljes határozat csak akkor lenne feloldandó, ha hitelen bizonyítottatik, hogy az illető szomszédos tartomány hat hónap óta vészmentes minek constatálására talán a consulatások volnának igénybe vehetők.

A tiszteletteljesen alólírott igazgató választmány sajnosan tapasztalja, hogy daczára a vész rögtöni felfedezésének az ellene elrendelt intézkedések eléggé erélyeseknek nem látszanak, mert a vész napról-napra mindinkább terjed. Mély tisztelettel kérjük Nmlgodat kegyeskedjék az illető közegeket a legnagyobb, a legkíméletlenebb erélyre utasítani; mert csakis alaposan képzett állatorvos és erélyes szigorú hatóság vethet a terjedő vésznek sikeresen gátat.

Visszatérve a vész behurcolására, abbéli méltó csodálkozásunknak kell kifejezést adni, hogy miként jöhetett az be a vesztéglést kiállott állatokkal, holott minden eddigi kutatás és tapasztalat szerint a keleti marhavész lappangási időszaka 9 napnál tovább nem tart? Miután a vész ennek daczára Törösváron át bejött (melleleg megjegyezve ez már a harmadik eset, mert 1863 és 1867-ben is Törösváron vesztéglést marháktól terjedt el a vész), tán nem lesz egészen indokolatlan, ha az ottani szakközeg képzettségében némileg kételkedni bátorodunk. Az erdélyi országrész általunk képviselt gazdaközönsége különben meg van győzve arról, hogy Nmlgod kegyes leend ezen behurcolás okát illetőleg a legszigorubb vizsgálatot elrendelni és annak kiderített eredményét a felháborodott közvélemény megnyugtására teljartalmulag nyilvánosságra hozni!

Miután az 1874-iki XX. t. cz. 37. §-a a vészbizottság szakértő tagjai között

első sorba a tisztii főorvost helyezi, a nmlgu vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszterium pedig az 1875-ben az orvosnövendékek részére kibocsátott új szigorlati szabályrendeletben az állatjárványtan hallgatását kötelezővé nem tette; — mély tisztelettel kérjük Nmlgodat, méltóztatásuk ezen ellemmondás és anomalia megszüntetésére hatni, az állatjárványtant a szigorlati tárgyak közé felvétetni; sőt a törvényhatósági szolgálatba lépő orvosokat még arra is köteleztetni, hogy az említett tárgyból külön vizsgát tegyenek.

Miután a vész kitérősekor kitűnt, hogy a többször idézett törvény-cikk és annak végrehajtását tárgyazó kimerítő szabályrendelet, még az illetékes közegeknek sem volt birtokában, felette óhajtható, sőt mellözhetlen, hogy ez mielőbb közforgalomba bocsáttassék és minden arra hivatott közegek díjtalanul, a közönségnek pedig lehető jutányos áron rendelkezésére álljon.

Továbbá bátrák vagyunk a /- alatt tiszteletteljesen mellékelt és már érintett kérvényt, melyet a m. t. képviselőház annak idején a nmlgu földmivelési miniszteriumhoz tett át, Nmlgodnak méltányló figyelmébe különösen ajánlani és tehetjük ezt annál is inkább, mert ezen sajtó útján is közzéirt folyamodásunknak jogosultsága a bel- és külföld legtekintélyesebb szaktestületei és szaklapjai által is egyhangulag elismertett.

Vége miután a jelenleg dúló keleti marhavészről, bár megbízható, de csakis magán forrásból lehet tudomást szerezni, miután az ország hivatalos lapja ily esetekben alig megengedhető lakonizmussal csak annyit szokott mondani, hogy a marhavész itt vagy ott „uralg,” vagy „megszűnt,” — mély tisztelettel kérjük Nmlgodat, kegyeskedjék elrendelni, hogy a vész állományáról a „Budapesti Közlöny” 8—8 naponként hiteles hivatalos kimutatást közöljön, mely az összes létszámot, a betegek, a valóban gyanusok, az eldögölttek és a lebunkóztak számát felsorolja, valamint az elfojtási eljárást röviden vázolja, hogy ily kimutatás által a gazdaközönség tájékozva, intve és esetleg megnyugtatta is legyen!

Ezekben hivatászerű köteletségünk szerint igénytelen javaslatainkat és nézeteinket röviden előadva, azoknak sürgős elintézését Nmlgod kegyességétől újból is kérjük és várjuk, egyetűnket és magunkat pedig továbbra is magas kegyeibe ajánljuk.

H i r e k.

EREDETI TÁVIRAT.

Feladatott Budapesten nov. 9. 877. 5 ó. 20 p. este
Érkezett Tordára " " " 6 " 30 " "

Haladás szerkesztősége, Torda. Erdély, Gróf Károly György ma reggel 3 órakor meghalt szélhűtés következtében, a temetés hétfőn lesz.

— **Petőfi és Kossuth.** Feltűnő lehet Petőfi olvasói előtt, hogy a nagy költő Kossuth Lajosról egyetlenben egy költeményében sem emlékezik meg. Gyulai e kérdést egy egyetemi előadásán úgy fejtette meg, hogy személyes ellenségeskedésben voltak. Első ok erre az volt, hogy midőn Frankenburg 1844-ben az „Élet képek” etmegindítá, Kossuth is megengedte, hogy a munkatársak köze nevével fülvegye, de midőn azok között Petőfit meg pillantá, kinyilvánította hogy olyan katona és vándorszíniész féle emberrel nem kíván egy névsorban szerepelni. Mi Petőfinek tudomására jött. 1848-ban, dicsőségének tetőpontján midőn a szabadságharcosok köze lépett, kérte Kossuthot, hogy eszközne ki műveire valamely előleget a kormánytól mit visszafizetend, mivel t. i. elhagyott családját ohhajtotta segílyezni, de Kossuth válasza sem méltatá Petőfi levelét. A harmadik ok Petőfi haragjára az volt, hogy Kossuth Arany Jánost, Egressi Gábort és Petőfit felkérte

volt hogy népgyűlések tartása által hasznak a nemzet hangulatára. Egressy és Petőfi e megbízást e is fogadtak, s midőn Petőfi annak épen teljesítéséhez fogott volna, Kossuth cabinetjével együtt Szegedre utazott, a nélkül hogy ezt vele tudatta volna. Ehez járult még az, hogy Petőfi Kossuthot nem tartotta sem elég forradalmárnak, és szonokratával, melyben sok volt a szinpadias vonás, nem tudott megbarátkozni.

— **A „Tordai Dalkör” választmánya** ezennel köztudomásra hozza, miszerint. Sinczki Lajos urat, mivel a Dalkör bizalmával több ízben vissza élt, titkári állását megfosztotta s egyuttal a Dalkörből kirekesztette. A „Tordai Dalkör” választmányának 1877 nov. 9-én tartott ülése határozatából kiadta. Iszlai Márton h. jegyző.

— **E. Kovács Gyula** a kolozsvári színház művezetőjét skitűnő drámai színművészt, hir szerint jövő év május havától a budapesti nemzeti színházhoz szerződötték.

— **Az is ritka lelkesedés,** a minő a török ügy [mellett] Erdélyben a Gyárfás Jánosé, a ki erősen fogadkozik, hogy ha egyszer a törökök döntő ütközetet nyerne, hát nem gyertyát gyújt az ablakaiba, hanem bemártja magát egy petroleumos hordóba s meggyújtva: úgy fog illuminálni.

— **A „Victoria”** kolozsvári biztosító társaság csődöt jelentett. Az activa kevés, a passiva sok és így a hitelezőket valamint részvényeseket is csekély reménység kecsgetési követeléseik iránt.

— **Nagy Mózes,** helybeli unt. gymnásiumi tanár, a n.-enyedi polgári iskolához rendes tanárnak neveztetett ki.

— **Sztupa és Szatmári szinigazgatók.** jól szervezett szintársulata M.-Vásárhelyt tart előadásokat, meglehetősen pártolás mellett. Mint haljuk a nagybőjtben Tordára szándékoznak átfőni. Közönségünk mindig tanusította, hogy a valodi művészet iránt élénk ér-zéssel bír, s ezt tetleg, anyagi pártolással is bebizonyította, pártolásra érdemes szintársulatokkal szemben. Így Sztupát és Szatmárt is tárt karokkal várjuk.

— **Heti vásáraink** szerfelett élénkek, már pénteken reggel nagyszámú gabnás szekerek érkeznek, úgy hogy a vásár rendesen két nap: pénteken és szombaton tart. Ez élénkségnek, és állatogatoságnak, piacunk érdekében, csak örvendeni tudunk.

CSARNOK

A ki nem tud nevetni.

Elbeszélés. H. L.-tól.

(Folytatás.)

— Itt barátom, s mintegy a multból felmerülő képek szemléletében elmélve hosszabb szünetet tartott.

Arézáról láttam, hogy életének legnevezetesebb forduló pontjához érkezett.

„Oh! — folytatá mely sohajjal — mily szép volt e leány! Szőke haja mint a szent gloria folyta körül a mindig mosolygó, ragyogó arézt. Valamint magasztos fenség honolt e gyermeket, csábos alak minden mozdulatán, s előttem az angyalokhoz tette őt hasonlóvá. . . Nem tudom így volt-e, de én ilyennek láttam, s az első perczben, midőn a ragyogó, bűvös kék szemek sugara reám esett, meg voltam igézőve.”

„Jövöm alá volt írva, de mint látszik nem az égben, hanem — a pokolban.”

„Mit mondjak kegyednek a két évről mely most következett! — A ki oly légkörben nő fel mint én, ki érzelmeit csupán csak egyetlen eszméért képes oda adni, s ki oly angyalnak, emberfölttinek képzelt egy nőt, — az csak örülten, a szenvedély határtalan oda-adásával képes szeretni! — — — Boldog voltam, e s boldogságot minden percz vagy óra,

mit együtt tölték, csak nevelte. Oh, ez a két év sőtét életemnek egyetlen, világitó napja!”

„Cecil — így hívták őt — nagynénémnél maradt ez idő alatt, s mi mindennap találkoztunk. Ugyhiszem elmondtunk egymásnak mindent, a mit csak a szerelmesek szoktak. Egy alkalommal ünnepélyesen esküdtem meg, hogy rajta kívül soha senki sem lesz nőmmé, s tölle is ép ilyen ünnepélyes esküt követtem. A leány zokogva borult keblemre — a kigyó! s édes sutgó hangon beszélt hűségéről, végtelen szerelméről s végül esküvel erősítette, hogy „szívét rajtam kívül nem adja senkinek.”

Akkor még nem tudtam, hogy hányféle értelem lehet a forró érzelmek hatása alatt elmondott szavaknak is! Oh, ha én akkor kételkedni bírtam volna! Talán ő is, én is, — — — nem éljük tul e perczet! — — — Az én lelkemben akkor csak a megingathatatlan hit élt s az a boldog tudat, hogy Cecil egykor nőm lesz. Neki szülőihez, nekem tanulmányaim végett külföldre kellett mennem. Elváltunk!”

Az ifju sáppadtan, remegve a vissza emlékezés fájdalma alatt elhalgatott.

„S az olta nem látta őt többé?” — kérdelem mély részvétellel.

„Még egyszer!” szolt, s hirtelen szeméhez kapott mintegy elúzó onnan a rémlátományt — „még egyszer, még egyszer!” — ismétlé — „bár ne láttam volna!”

„Három év múlt el, — folytatá kis szünet mulva — elvállásunk után, s mi ez idő alatt nem találkoztunk. Én külföldön voltam elfoglalva tanulmányaimmal, s érzelmeink csak a folytonos levelezésben nyilvánultak. — Egyszer két hóig nem kaptam levelet. Iszonyu kínokat állottam ki, mert azt hittem, hogy Cecil beteg, vagy folytonos utazásom miatt nem juthat levele kezemhez. Hűtlenségre, esküszöm kegyednek, még legnagyobb kétségbe esésemben sem gondoltam. Annyira élt lelkemben a hűség, hogy képtelen voltalakiról s annál inkább az én imádott Cecilemről rosszat tenni fel. Már, már haza akartam térni kétségbeesésben midőn atyámnak egy levele talált, s postabélyegeiről itélve két hó olta kalandozta össze vissza a félvilágot. Mi rosszat sem gyanítva bontottam fel.”

Itt az ifju egész valójában megrázkodva elhalgatott s én megszáva szenvedését kértem, hogy hagyjuk el máról a befejezést.

„Nem, nem! — szolt legmélyebb elkeseredés hangján — akarom, hogy mindent tudjon kegyed, akarom hogy legyen egy lény, ki ismeri telyesen a titkot mely egy ifju életnek örökös átka lett s ha majd az események úgy követelik, igazságosan itéljen tetteim felett.”

(Folytatása köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Piaczi árjegyzék

a tordai vásárra 1877. nov. 3. hozottl tárgyaknak

1 hectoliter: t. buza 8 frt. 50 Tavassz tisztabuza 6 frt. — Elegebuza frt. — kr. rozs 6 frt. — Árpa 3 frt. 50 kr. Zab 2 f. 50 kr Törökbuza 5 frt. — kr. méter mázsa széna kötetlen 2 frt. — kr. Alomszalma 1 méter mázsa 25 kr. Tüzifa köbméter 3 frt. 20 kr. Marhabur 1 kilogramm 36 kr Disznóbus 1 kilogramm 56 kr. Turó 1 kilogramm 56 kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdér. nov. 9. 5% Metaliques 63.75. — 5% Nemzeti kölesön 68.95 1860-iki államkölesön 74.35 Bankrészevények 111.75 Hitelrészevények 8.24 London 208.50 — Urbéri kötvények: Magyarországi 118.85. Temesvári 78.50 Erdélyi 77.75 Horvát-szlav. 75.25. Ezüst 106.10. Cs. kir. arany 5.67 — Napoleond'or 9.56.

Felölös szerkesztő és kiadó tulajd. Volz B

H I R D E T É S E K.

VOLZ és TÁRSA könyvkereskedésében Tordán, kaphatók a következő általánosan kedvelt naptárak az 1878-ik évre.

Az általános közkeveltségű közhasznú Erdélyi képes Naptár ára	30 kr.
Magyar Polgár Naptár tiszticím tárral	60 "
A Magyar nép	30 "
Közhasznú és közszéplu N.-Eny. di Naptár	28 "
Istvánbácsi Naptár	50 "
Protestáns új képes Naptár	50 "
Falusi Gazda Naptára	80 "
Lidércz	60 "
Honvéd	60 "
Népszászó Naptár	40 "
Nemzeti nagy képes Naptár	1 frt. —
Iparos Naptár	50 "
Deák Ferencz Naptár	50 "
Eötvös Naptár néptanítók számára	60 "
Nevezzünk Naptár	40 "
Határvidék Naptár, mindennemű hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdatisztek, utazók és üzerek számára	1 frt. 20 "
Írókai Fali Naptár, mindennemű hivatalok, írókai, pénztézetek, egyletek számára	30 "
Kaphatók még a következő tankönyvek Népiskolák számára:	
Magyar ABC és elemi olvasókönyv Günezi Páltól	14 kr.
Vezérkönyv ehhez	18 "
Fali Táblák Göntzi Páltól	2 f. 40 "
Nyelvtani gyakorlókönyv Nagy Lászlótól a Népiskolák II. és III. IV. osztályai számára, ugyan ezekhez vezérkönyvek	20 és 32 kr.
Magyar olvasókönyv Gáspár Jánostól a Népiskolák II. III. IV. V. és VI. oszt. számára. Vezérkönyv a Beszéd és értelem gyakorlatokhoz Nagy Lászlótól	24 kr.
Rajzminták Szabó Endre és Tóth Tamástól	1 frt. —
Utmutató az elemi Rajztanításhoz Maszák Hugótól	60 kr.
Írásbeli mozgatható betűk	70 kr.
Nyomtatásbeli " "	60 kr.
ABC és Olvasókönyv a katolikus elemi iskolák számára	18 "
Első nyelvyakorló és olvasókönyv a luth. el. isk. számára	27 "
Nemzeti kis ABC	12 "
Számolási Gyakorlókönyv, Népiskolák számára	25 "
Számtan a Népiskolákban Brassai S I.	40 "
Számvetés " Példatár " II.	16 "
A Földrajz elemei Herezeg Sándortól	20 "

Első oktatás a Földrajzban Erdődi Jánostól	25 kr.
Kis biblia Szász Károlytól	25 "
Magyarország Története Rajesányitól	30 "
Szépírásminta magyar	10 "
" német	12 "
Az illem és tisztesség arany szabályai	25 "
Rendszeres utasítás a szép és gyors írás 3, — legfelyebb 4 hó alatti elsajátítására Fiedler Tamástól	50 "
Európa kézi abrossza	25 "
Az Osztrák-Magyar Monarchia kézi abrossza	25 "
a Magyar Korona országai kézi abrossza	25 "
Továbbá ugyan csak fennirtaknál kapható:	
Föld és Természetrajz Jánosi Ferencztől	40 "
O- és Uj- Szövetségi Szt.-Történetek Éltés Károlytól	80 "
Egri elemi Káté	8 "
" Kis	18 "
" Közép	32 "
" Nagy	50 "
Bibliai Történet kisb. Roder Alajostól	23 "
" nagyobb " " "	60 "
Számtan Császár Károlytól I.	60 "
Népszerű Természettan Orbán Józseftől	60 "
Önsegély, Orvosi tanácsadó Dr. Ernst L.-től	2 f. —
Selbsthilfe, ärztlicher rathgeber von Dr. L.-Ernst	2 f. —

Ezen kívül nagy raktára a felsőbb iskolai könyveknek, a netalán hiányzó iskolai vagy más bármennemű iródmű termékek gyorsan és eredeti árban beszereztetnek. Dus raktára minden az iskolákban szükségelt cikkeknek Iró-, Papir és Rajzszereteknek a legjutányosabb szabott árakon. — Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. Végre pedig —

K Ö N Y V N Y O M D Á N K

elvállal minden nemű nyomtatványokat szintén a legjutányosabb árak mellett, egyttal tudatjuk hogy

a nyomdába egy tanuló felvétetik
értekezhetni fenn irtak könyvkereskedésében.

Rövid idő alatt és sikeresen gyógyít

Figyelemreméltó
idegbajok- és nehézkórban
szervenőknek
Legújabbban feltalált gyógymód
Számptalan hálaíratot
mutathat fel sikeres gyógyításról

Sylvius Boas

Specialista idegbajokban
Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig
BERLIN SW.
Friedrichstrasse 22.
Levélbeli megkeresésre is.

(15-62 102)

SYLVIUS BOAS urnak
Kérem megküldését Auxilium orientisének
Söndernohe posta államás Oberdachstetten,
Bajorban 1875 május 3-án
Berlin Friedrichstrasse 22, I.

Igen tisztelt uram!

Hosszu évek óta idegbantalmakban szenvedek s miután e betegség elviselhetlené vált segítséget kerestem a Tiflis oássa és Bécs leghíresebb orvosainál, kiknek rendelése azonban pillanatnyi enyhülésnél egyebet nem eredményezett.

Ekkor megismerkedtem egy emberrel, ki az előtt az enjémhez hasonló bajban szenvedett s ön által sikerrel, gyógyított. E férfi azt állította, hogy öncsodákat művel s valóban helyre állított egészsége a legjobb bizonyíték volt. Elhatároztam tehát önhez fordulni s hála az égnek ön meggyógyított s vissza adta nekem az életet. Örömmel nem bírom e felett kifejezni. Fogadja e 300 rubelt mint hálaám egy kis jelét. Legyen azonban meggyőződve hogy hazámba vissza térve első dolgom leendő elismerésemet még jobb kifejezhetni.

Abamelik Joen herczeg.
Tiflisből a fekete tenger mellett

Díjt csak sikeres gyógyítás után fogadok.

2711 szám.

Árverezési hirdetmény.

A tordai kincstári felső sótelepnek sós gyógy fürdőre való átalakítása a nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszteriumnak folyó évi 49895 sz. alatt kelt magas rendeletével engedélyeztetvén, azoknak átalakítása nyilvános árverés útján adatik ki a következő általános feltételek mellett.

Az egész sótelep a jelenleg rajta levő épületek és sóstavakkal együtt egy vállalkozónak vagy e czélból alakítandó társulatnak 15—20 évi időtartamra adatik haszonbérbe.

Vállalkozó köteles leendő a telepet saját költségén egy nagyobb mérvű, czél és korszerű s a közönség műveltebb osztálya igényeinek megfelelő gyógyfürdővé átalakítani, nevezetesen a telepen levő összes épületeket, — a pénzügyőrök számára fenntartandó egy szállás kivételével, gyökeresen helyreállítani s egy fürdőintézet követelményeinek megfelelőleg átalakítani, a tavakon fürdőházakat építeni, a kerteket sétahelyekké átalakítani, a fürdőkhöz vezető utakat jól helyreállítani s végül az egész fürdőintézetet a haszonbér időtartama alatt folyton jó karban tartani.

Az átalakításra vonatkozó tervek vállalkozók által készítenők s megbíralás, illetőleg elfogadás végett az ajánlatok mellé csatolandok, magától értetődvén, hogy a fizetendő haszonbér nagysága az átalakítási költségek nagyságától függ oly formán, hogy nagyobb befektetéseknek az ajánlott évi haszonbér összeg a befektetések irányában kisebb lehet.

A haszonbér idő elteltével az egész fürdő intézet igény és megtérítés menten a kincstárszabad rendelkezése alá bocsáttatik vissza.

Az átalakítási tervekkel ellátott zárt ajánlatok 1878 évi febr. hó 15-ig alólirt m. k. erdőhivatalhoz nyújtandók be, a részletes feltételek azután ezen ajánlatok és tervek alapján fognak annak idején megállapíttatni.

M. kir. erdőhivatal.

(17 2—3)

Topánfalva, 1877. év november 1-ső.